

Indische Muziek

Indische Muziek

In februari is bij het Nederlands Muziek Instituut gepresenteerd: 'De Oostenwind waait naar het westen; Indische componisten, Indische composities, 1898-1945', een boek geschreven door Henk Mak van Dijk, pianist en cultureel-antropoloog, in opdracht van het NMI.

Te paard v.l.n.r. A.D. Loman, Evert Cornelis en Alida Loman. In 1907 reisde de zangeres Alida Loman-Lütkevan met haar echtgenoot A.D. Loman - die de tournee had georganiseerd - en haar pianobegeleider Evert Cornelis door de Archipel voor een reeks van 74 concerten. Voorafgaand daaraan had Alida Loman een reeks concerten in Australië gegeven. De foto is afkomstig uit het archief van Evert Cornelis. (FZ)

Het gaat hier om componisten die in Nederlands-Indië hebben gewerkt, en soms ook zijn geboren, maar in Nederland of elders in West-Europa hun opleiding hebben genoten en zich hebben laten beïnvloeden door hun Indische achtergrond. Een aantal van hen, die we allang zijn vergeten, lieten zich inspireren door gamelan- en krontjongmuziek. Onder die componisten heeft de naam van Bernhard van den Sigtenhorst Meyer nog wel een enigszins bekende klank, maar wie kent de namen nog van Constant van de Wall, Paul Seelig, Frans Wiemans, Theo Smit Sibinga en Linda Bandara? Deze krijgen dan ook ruim aandacht. In een apart hoofdstuk staan korte biografische schet-

sen van componisten die 'een bescheiden Indisch oeuvre hebben nagelaten' zoals Frans Wiemans, Hector Marinus, Theo Smit Sibinga, Dirk Fock, Otto Knaap, Annie Mesritz-Van Velthuysen, Nico Gerharz en Fred Belloni.

In 2006 verscheen al een voorproefje op de muzikale uitkomsten van dit boek. Toen verscheen namelijk een CD, ook uitgegeven door het NMI, met liederen en pianomuziek van verschillende van deze componisten, uitgevoerd door Renate Arends (sopraan) en Henk Mak van Dijk (piano). De cd gaf als het ware een tussenstand van de rijke muzikale oogst die de auteur inmiddels had kunnen binnenhalen. Nu is het boek verschenen met de uitvoerig beschreven levens van genoemde componisten, voorafgegaan door hoofdstukken over belangstelling voor 'exotische' muziek in West-Europa en over gamelan en krontjongmuziek in Nederlands-Indië. Indiëkenner en pianist Frans Schreuder schreef een hoofdstuk over klassieke muziek in Nederlands-Indië, d.w.z. het klassiek georiënteerde muziekleven van vooral na 1900, geschoeid op het concertleven in West-Europa en waar coryfeeën uit de Westerse wereld optraden. Nederlandse musici natuurlijk: Jos Orelia, Alida Loman (met Evert Cornelis), Carel van Leeuwen Boomkamp, Willem Noske en Cor de Groot, maar ook internationaal befaamde musici maakten concertreizen naar Indië: Mischa Elman, Lili Kraus, Leopold Godowsky, Artur Rubinstein, Jascha Heifetz en vele anderen. Bijzonder aan deze uitgave is dat enkele honderden foto's, muziekvoorbeelden en andere illustraties (zelfs enkele kleurenillustraties) konden worden opgenomen in het ruim driehonderd pagina's tellende boek. Verder zit er een cd bij met historische en documentaire opnamen van muziek van Constant van de Wall, Paul Seelig, Linda

Bandara, Bernhard van den Sigtenhorst Meyer, Frans Wiemans, Berta Tideman-Wijers, Dirk Fock en Fred Belloni.

De publicatie van dit boek betekent een uitvoerige 'ontsluiting' op een groot aantal archieven van het NMI. Veel van het onderzochte materiaal bevond zich namelijk al in de collectie en door de research van Henk van Dijk konden zelfs enkele nieuwe archieven, of aanvullingen op archieven worden verworven, zoals van Fred Belloni en Constant van de Wall. Enkele jaren voordat Van Dijk met zijn onderzoek begon was al een archief van Linda Bandara aan het NMI geschonken.

De opera Attima van Constant van de Wall herontdekt

Een direct gevolg van het onderzoek van Van Dijk naar Indische componisten is de herontdekking van de opera Attima (1903-1910) van Constant van de Wall. Dit heeft geleid tot een inmiddels breed gedragen initiatief waarbij van 23 tot 28 mei in de Koninklijke Schouwburg te Den Haag een aantal voorstellingen van de opera wordt gegeven een reprise 91 jaar na de première in 1917. Regisseur is David Prins, Dick van Gasteren heeft de muzikale leiding. Voor gedetailleerde gegevens zie www.attima.nl.

Het boek van Henk Mak van Dijk 'De Oostenwind waait naar het westen' is te verkrijgen door overmaking van € 37,50 (incl. verzendkosten) op bankrekening 516483994 van het Nederlands Muziek Instituut. Maakt u € 17,50 over dan krijgt u de CD van Renate Arends en Henk Mak van Dijk. U kunt natuurlijk ook bij het NMI langsgaan. Het NMI is gevestigd in het gebouw van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, naast het Centraal Station.

Frits Zwart

Iconografie van het Nederlands Muziek Instituut

Constant van de Wall (1871-1945) en zijn vrouw Marie thuis te Batavia in 1924

De foto is afkomstig uit het archief van Constant van de Wall